

УПРАВЛІННЯ КУЛЬТУРИ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛДЕРЖАДМІНІСТРАЦІЇ
ВОЛИНСЬКИЙ КРАЄЗНАВЧИЙ МУЗЕЙ
МУЗЕЙ ВОЛИНСЬКОЇ ІКОНИ

Пам'яті українського мистецтвознавця
Павла Жолтовського,
20-річчю Музею волинської ікони
присвячується

ВОЛИНСЬКА ІКОНА: ДОСЛІДЖЕННЯ ТА РЕСТАВРАЦІЯ

НАУКОВИЙ ЗБІРНИК

ВИПУСК 20

Матеріали XX міжнародної наукової конференції
м. Луцьк,
27-28 серпня 2013 року

ВОЛИНСЬКЕ
СТАРОЖИТНОСТЕ

Луцьк — 2013

УДК 7.04(477.82): 246.5
ББК 85.143 (4 УКР-4 ВОЛ)+86.3
В-67

Науковий збірник містить матеріали, приуроченої до 20-річчя Музею волинської ікони, XX міжнародної наукової конференції „Волинська ікона: дослідження та реставрація”, яка відбулася 27–28 серпня 2013 року в м. Луцьку.

До збірника включені доповіді та повідомлення з дослідження та реставрації іконопису, вивчення пам'яток сакрального мистецтва Волині.

Видання розраховане на вчених, мистецтвознавців, музейних працівників, реставраторів, усіх, хто цікавиться мистецькою культурою України.

Редакційна група: *Анатолій Силюк*
 Євгенія Ковальчук
 Тетяна Єлісеєва
 Микола Мігас

Відповідальний за випуск: *Анатолій Силюк*
Технічний редактор: *Вікторія Сікачова*

Науковий збірник видано в рамках Регіональної програми розвитку культури, мистецтва і туризму у Волинській області на 2011–2015 роки.

*Матеріали надруковані згідно з оригіналами авторських текстів.
У разі передруку посилання на науковий збірник обов'язкове.*

ISBN 978-966-278021-5

© Волинський краєзнавчий музей, 2013
Музей волинської ікони, 2013
© Автори статей, 2013

ЗМІСТ

Тетяна ЄЛІСЄЄВА, м. Луцьк Музей волинської ікони. До 20-річчя діяльності	6
Євгенія КОВАЛЬЧУК, м. Луцьк Створення збірки сакрального мистецтва у Волинському краєзнавчому музеї	9
Лариса ОБУХОВИЧ, м. Луцьк З досвіду роботи художника-реставратора Волинського краєзнавчого музею (30 років від започаткування реставраційної справи у ВКМ)	30
РОЗДІЛ I. ВОЛИНСЬКА ІКОНА: ДОСЛІДЖЕННЯ ТА РЕСТАВРАЦІЯ	
Володимир АЛЕКСАНДРОВИЧ, м. Львів Відкриття середньовічних ікон Волині: підсумок насамперед останнього двадцятиліття	36
Василь ПУЦЬКО, м. Калуга, Росія Волинський іконопис як історико-культурне явище	51
Ірина ШУЛЬЦ, м. Київ До питання надходження пам'яток з Холмського церковно-археологічного музею до зібрання Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника	55
Вадим АРТЮХ, м. Львів Предмети культового призначення з Волині у фондів збірок Львівського музею історії релігії. (До 40-річчя утворення музею і першої музейної експедиції на Волинь)	63
Олеся ГОЩУК, м. Острог Ікони волинської школи іконопису з фонду Музею історії Острозької академії: характерні риси іконографії та концептуальні особливості виконання	68
Олег БОЛЮК, м. Львів Мистецтвознавча експедиція 2012 року на територію Західної Волині: анотації про окремі твори церковного мистецтва Горохівського району	72
Людмила КАРПЮК, м. Луцьк Живопис західноєвропейської традиції XVIII–XIX століть	78
Маргарита ТИХОНОВА, м. Дніпропетровськ Католицька матриця з колекції Дніпропетровського національного історичного музею ім. Д.І. Яворницького: до питання атрибуції	87
Любов БУРКОВСЬКА, м. Київ Волинська ікона “Архангел Михаїл з небесним воїнством перемагає сатану” середини XVIII ст.: особливості іконографії сюжету	94
Андрій КЛИМЧУК, м. Рівне Ікона «Ісус Христос Боремельський»	99
Елеонора КОВАЛЬ, Тетяна МИТКІВСЬКА, м. Київ Оцінювання ушкодженості мікроміцетами ікон зі збірки Музею волинської ікони	102
Олександр БУЛИГА, м. Рівне Ікона Почаївської Божої матері – визначна святиня Волині: сторінки історії, осягнення величі та значення	107
Олена СЕМЕНОВИЧ, м. Рівне Іконописні традиції Волині в творчості Олександра Лаворика	113
Наталя БЕНДЮК, м. Острог Відродження традицій Острозької іконописної майстерні у творчості Юрія Нікітіна ..	120
РОЗДІЛ II. ПАМ'ЯТКИ САКРАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА: ДОСЛІДЖЕННЯ ТА РЕСТАВРАЦІЯ	
Володимир САВИЦЬКИЙ, м. Луцьк, Олександр ОСТАПЮК, м. Любомль Натільні хрести та підвіски із зображенням хреста VI – XIII ст. у збірці Любомльського краєзнавчого музею	124

Олег БОЛЮК
(Львів)

МИСТЕЦТВОЗНАВЧА ЕКСПЕДИЦІЯ 2012 РОКУ НА ТЕРИТОРІЮ ЗАХІДНОЇ ВОЛИНИ: АНОТАЦІЇ ПРО ОКРЕМІ ТВОРИ ЦЕРКОВНОГО МИСТЕЦТВА ГОРОХІВСЬКОГО РАЙОНУ

В історичному розвитку сницарства Волинь займає особливе місце, оскільки тут існували й досі функціонують осередки та окремі майстри, які створили безліч дерев'яних церковних предметів, вартих уваги з мистецтвознавчого, культурологічного, краєзнавчого й історичного поглядів. Актуальність вивчення дерев'яного обладнання українських храмів зумовлена гострою потребою зберегти і популяризувати церковне мистецтво, яке своєю самобутністю вирізняється з-поміж художньої культури християнства інших країн. В останні десятиліття важливу роботу у цьому напрямку активно проводять музейні працівники Волинського краю. Однак рівень обстеження давніх церковних творів ще недостатній через низку причин. При огляді пам'яток візуально відчутним залишається нерозуміння місцевою громадою цінності церковного мистецтва, спричинене тривалою атеїстичною ідеологією радянського періоду. Періодичні викрадення раритетів із храмів, а то й невдалі їх «оновлення» заробітчанами утруднюють повноцінно вивчати церковне мистецтво й, водночас, спонукають фахівців активніше і у стислі терміни його досліджувати. До цього важливого науково-практичного процесу залучені науковці відділу народного мистецтва Інституту народознавства НАН України.

Згідно програми науково-дослідної роботи працівниками зазначеної інституції було проведено комплексну мистецтвознавчу експедицію упродовж 14–26 червня 2012 року, у ході якої вивчалась духовна та матеріальна культура українців Західної Волині [1]. На основі емпіричних методів спостереження, вимірювання, фотографування, опитування автором статті зафіксовано знахідки з галузі художнього деревообробництва – сницарства [2]. Виявлені твори у майбутньому ще потребують детальної атрибуції й усебічного мистецтвознавчого дослідження, насамперед морфологічного аналізу. Проте з-поміж масиву зібраного польового матеріалу, вже можна виокремити твори дерев'яного церковного обладнання, які є виразними прикладами, що стосуються проблематики вивчення знахідок. Зазначимо, що серед артефактів українського церковного мистецтва, найменшу увагу дослідниками приділено пізнім творам, зокрема кінця XIX – першої половини XX ст. Художнє облаштування храмів останньої третини XX ст. та сучасні дерев'яні вироби також потребують мистецтвознавчої оцінки. Такі міркування враховані у переліку завдань експедиції і спонукають науковців фіксувати увесь матеріал, вартий уваги з мистецтвознавчого погляду.

У межах Волинської області початок маршруту експедиції пролягав на території Горохівського району. Не усі заплановані об'єкти церковної архітектури вдалось дослідити через низку обставин, не залежних від експедиторів. У церкви Різдва Пресвятої Богородиці 1789 р. с. Мерва, такої ж назви 1785 р. с. Гумнище, св. влмч. Дмитрія XVIII ст., 1920 р. у с. Липа св. арх. Михаїла 1783 р. (1788 р.) с. Смолява, Зачаття св. Анни XVII ст. с. Підбереззя, Покрови 1764 р. с. Пірванче, св. Миколая 1814 р. с. Скобелка науковці не потрапили.

Пощастило більше із оглядом храмів інших населених пунктів району. Згадані архітектурні пам'ятки і предмети церковного обладнання не вичерпують усієї проблематики мистецтвознавчого дослідження, але вказують на специфіку роботи експедиційних обстежень та основні (типові) труднощі, що стосуються анотацій виявлених творів.

Так, вдалось оглянути стан збереженості дерев'яного обладнання тридільної двоверхої з невеликим трансептом церкви Покрови Богородиці 1715 р. с. Диковини. У ході інтерв'ю з місцевим респондентом – старостою церкви з 2004 р. Козицьким Олександром Степановичем (1972 р. нар., уродженцем цього ж села) вдалось зафіксувати інформацію, що храм 1920 р. перенесений зі с. Бужани. Для широкого кола поціновувачів української культури про це повідомляє й Вікіпедія. Однак, у фотоальбомі «Храми Волині» 2002 р. репродуковано церкву Покрови з підписом внизу про те, що «храм побудований 1923 р., не припиняв діяльності»

[3, 12]. Таке датування є, очевидно, достовірніше, аніж 1715 р. З XVIII ст. можливо збереглися лише окремі фрагменти будівлі. Так, збережено кований надбанний хрест (увінчання нави) з втратами менших хрестиків на раменах і сйва-проміння середохрестя. Варто зауважити, що теперішній вигляд фасадів, оббитих ззовні сайдингом, знецінює архітектурно-художній вигляд Святопокровського храму.

На горищі дзвіниці, яка зведена над бабинцем храму, виявлено різьблену дерев'яну вазу, асиметрична композиція та натяк на рокайлевий декор якої схиляють до думки, що це ймовірно інтерпретація кінця XIX – початку XX ст. одного з поширених елементів періоду рококо. Таке датування знахідки обумовлене кількома причинами. При перевезенні храму у 1920-х рр. ваза не могла відразу потрапити на горище будівлі, хоча призначалась для використання її в оздобленні інтер'єру. В середині храму не виявлено конструкцій, які вона могла б завершувати. Архітектоніка існуючого облаштування храму — іконостасу, бічних віктарів, запрестольного простору початку XX ст., не дають достатніх підстав висловити гіпотезу про первісне використання на них знайденої вази. Іл.1. Проте вона була очевидно елементом (не ідентифікованого або вже неіснуючого) іконостасу чи увінчання бічного віктаря, запрестольної ікони, про що свідчить тристороння (горельєфна) різьба й рештки обсипаного ґрунту на ній.

Іншими знахідками на горищі стали металеві шлюбні вінці очевидно першої третини XX ст. та свічник-ставник на триопорному дерев'яному базисі. Датування останнього стосується кінця XIX – першої третини XX ст. Місцевий респондент не зміг пояснити провенанс (походження) виявлених експедиторами предметів. Іл.2.

Біля входу на стіні іншого храму – Георгіївської церкви с. Кутрів, охоронна таблиця за № 103 повідомляє про її спорудження в 1761 р. Цю інформацію підтверджує надпоріжник вхідних дверей бабинця, який містить епіграфіку – напис та датування кирилицею: «Заложися храм сей року Бжія ѠψξѠ мця маіа дня Г». Над ним є інше датування, суперечливе й, очевидно, вирізане дещо пізніше – «В 1751 г». Така неточність можливо допущена через подібність кириличної літери ξ («ксі») із арабською п'ятіркою. Проте, згідно тверджень С. Василевської, церква була зведена місцевими селянами на честь 100-ліття битви під Берестечком, яка відбулась у 1651 р., що підтверджує здавалося б правильність допису [4, 172]. Як і церква, триярусна дзвіниця внесена до Державного реєстру національного культурного надбання по Волинській області, однак стіни покриті тиньком, який прискорює руйнування будівлі.

Іконостас загалом містить елементи кількох періодів. З автентичного сницарського обладнання в інтер'єрі збереглися, ймовірно, лише обрамлення трилопатевої арки над царськими вратами та накладні деталі на пілястрах, що обрамляють невдало намальовану, очевидно наприкінці XX ст., ікону «Пантократора» у яскраво-насичених барвах. Рокайлеві завитки асиметричної композиції схиляють до думки про одночасне датування із будівництвом храму.

Манера письма сцени «Благовіщення» та чотирьох євангелістів у медальйонах царських врат: світлотіньове рішення ликів, одягу, колористика тла й хмарного неба вказує на авторство професійного маляра і час їх виконання – межу кінця XIX – початку XX ст. Композиція завитків, парне розміщення квітів-троянд на ажурних полотнах врат підтверджують припущення про їх створення у період модерну. Особливість написання ікон «Отці Церкви» («Три Святителі») та «Св. Миколай Чудотворець» намісного ряду віктарної перегороди належить цьому ж анонівному автору.

Гладкостовбурні колони із композитними капітелями обабіч врат та пілястри, що обрамляють дияконські двері, привнесені особливостями класицизму. Таким чином віктарна перегорода зазнала кілька періодів реконструкцій. Іл. 3.

Серед інших цінних артефактів варті уваги ікона «Архистратиг Михаїл» останньої чверті XVIII ст., що висить на північній стіні бабинця; процесійний хрест з фігурою рознятого Христа (XIX ст.); гаптована Плащаниця XVIII ст. із розгорнутою іконографічною редакцією «Покладення до Гробу»; ікона «Юрій Зміборець» XIX ст. цокольного ряду бічного віктаря, присвяченого тепер іконі початку XX ст. «Св. Варвара в темниці» (первісна ікона — невідома або, можливо, «Архистратиг Михаїл», що на стіні у бабинці). Іл. 4. Іл. 5.

Привертає увагу процесійна ікона «Свм. Георгій» – «Непорочне зачаття» останньої третини – кінця XIX ст. Зображення невдало підмальовані очевидно у XX ст. Лише образ Георгія свідчить про вправну руку майстра, який писав святого з храмової ікони кутрівської церкви, що зберігається у Музеї волинської ікони (інвентарний номер Ж-309) [5]. Іл.6.

На етапі попередньої атрибуції твору, датування іконопису однозначно означити складно. Внаслідок спостережень є підставою вважати ажурне обрамлення процесійного кіоту різночасовим: увінчання із завитками неоророко — автентичне, а бокові «крила» із галузками-завитками та стилізований готизуючий хрестоцвіт виготовлені значно пізніше, вже у ХХ ст. Сумніви у датуванні викликає також стилістика іконописання постатей св. Георгія та Богоматері Непорочне Зачаття, тому процесійну ікону датуємо умовно останньою чвертю ХІХ – початком ХХ ст.

Різноманітне й художньо розмаїте дерев'яне обладнання храму с. Кутрів може бути прикладом ще у двох випадках, які належать проблематиці формування локальної традиції церковного облаштування та проникнення чужих засад оформлення інтер'єру. Адже у ході експедиційного дослідження враховуються не тільки головні візуальні відмінності християнських обрядів, а й декоративні ознаки окремих конструкцій і предметів.

Насамперед це стосується специфіки організації внутрішнього простору. Так, загалом для храмів усієї території України, що були насильно приєднані до Російської імперії, й зокрема для українських церков Волині, Полісся властиво встановлювати парапети-обмежувачі, які розділяють наву, нижній хор-клірос з півдня та солею. Зазвичай таку конструкцію складають ажурно-профільовані елементи або точені балясини й поручні, до яких кріплять процесійні ікони, хоругви, патериці, ікони в кіотах для возвеличення. Цей спосіб обладнання інтер'єру в українських церквах виник, очевидно, ще на початку ХІХ ст. під впливом традиції облаштування московських церков та через нагромадження у кожному храмі значної кількості церковних предметів, зокрема ікон, які заступають для огляду нижні яруси вівтарної перегороди.

До невластивих для волинських храмів облаштувань належить різьблена рама репродукції образу «Богородиці Одигітрії» останньої чверті ХХ ст. з мотивами своєрідного прийому орнаментального різьблення – яворівської різьби. Предмет не представляє у даному випадку художньої цінності, однак є виразним і не єдиним прикладом поширення цього виду плоскої різьби, не властивого для регіону. Очевидно, що орнамент рами виконано не цілком вправним різьблярем, можливо ще учнем профтехучилища № 14 смт. Івано-Франкове Яворівського р-ну Львівської обл. Про це свідчать елементи різьбленої композиції: слабка пластика листя, галузок, «качечок» та неоднакової товщини лінія [6].

У дзвіниці виявилась цікавою знахідка, ймовірно першої третини ХХ ст. – накривка на артос. Вона виготовлена із полотна й по ґрунті розписана. Вгорі зображено сцену Воскресіння Христа з адоруючими ангелами обабіч Нього. На задньому плані видніється Голгофа з трьома хрестами.

Святопокровська церква 1880 р. (Охоронний № 130-м; датування у джерелах Вікіпедії 1800 р. є, очевидно, помилкою) с. Перемиль містить кілька творів, які репрезентують локальну традицію церковного мистецтва кінця ХІХ – початку ХХ ст. Цікавими для вивчення, на наш погляд є процесійні ікони, окремі з яких виготовлені, ймовірно, різьблярами в одній із потужних майстерень церковного мистецтва Волині – Почаєві. Окрім іконографії святого чи релігійного сюжету, православні процесійні ікони, які побутують в українських церквах, відрізняються від феретронів західного обряду архітектонікою кіоту – конструкції, у яку вмонтована двостороння ікона. Центральне зображення оточують колонки, на яких часто можуть бути потовщення на стовбурі – «важки» («диньки»). Такі елементи були поширені у давньоруському, а згодом у північноросійському зодчестві. Завершує кіот переважно півциркульний, трилопатевий або стрільчастий «кокошник», подібний до фігурного силуету увінчань царських врат ХV ст. з новгородських земель [7, 17]. Доповненням оздоблення процесійних ікон інколи слугують півкулясті, продовгувато опуклі, або гранчасті (нагадують діамантовий руст) бонії, а також імітація давньоруської плетінки.

З такими ознаками у Перемильській церкві зафіксовано однолицеву процесійну ікону «Св. пр. Ілля» з епіграфікою «Сія св. ікона сооружена братчиками церкви с. Перемыля в 1928 г.», ікону «Покрова Богородиці» цього ж періоду.

Інші стильові ознаки містить феретрон «Богородиця Непорочне Зачаття» – «Новозавітня Трійця». Площини базису та овална форма самої ікони прикрашені рокайлевими завитками, ажурними язиками полум'я, «гловією» й стилізованими трояндами. Манера іконопису та різьби дають підставу вважати автора (авторів), які знайомі із західною традицією церковного мистецтва, й датувати пам'ятку останньою третьою ХІХ ст. Таке припущення пов'язано із

оголошенням папою Пієм IX 8 грудня 1854 р. догмату про Непорочне Зачаття Діви Марії. Період історизму з елементами неорококо припадає на останнє двадцятиліття XIX ст., відповідно звужує час датування виготовленої процесійної ікони до вказаних меж. Іл.7. Іл. 8.

Отже, на сучасному етапі вивчення пам'яток сницарства польові дослідження залишаються актуальними, незважаючи, на півторастолітнє наукове зацікавлення церковним мистецтвом. Виявлені артефакти храмового облаштування збагачують знання про цей вид художньої творчості українців й, відповідно, дозволяють уточнити систематизацію усіх існуючих цінних об'єктів. Під час експедиції визначаються час виготовлення знахідки, період якого може коливатись у межах століття, десятиліття чи року; місце створення (майстерня, осередок або школа — у сенсі традиційних особливостей деревообробництва конкретного регіону), авторство (індивідуальне, колективне). Атрибуцію пам'ятки полегшують зробити додаткові джерела інформації, зокрема інтерв'ю у місцевих респондентів, проте воно не завжди має очікувану результативність.

Виявлені різьблені твори XVIII ст., зразки сницарства XIX – першої половини XX ст. і сучасні церковні предмети храмів Горохівського району засвідчують часову протяжність традиції цього ремесла, якому, як і будь-яким іншим видам людської діяльності, властиві періоди розквіту й згасання. Фіксація виявлених експедицією 2012 р. раритетів уможливило повніше висвітлювати розмаїття втілених сницарями художніх ідей. Опрацювання зібраного матеріалу дозволить краще зрозуміти традиційне сницарство краю.

Іл. 1. Ваза із завитками – елемент декору нерухомої конструкції у церкві. Знайдено на горищі церкви Покрови Богородиці 1715 р. с. Диковини Горохівського р-ну Волинської обл. Фото 14. 06. 2012 р. О. Болюка (публікується вперше).

Іл. 2. Шлюбний вінець, знайдений на горищі церкви Покрови Богородиці 1715 р. с. Диковини Горохівського р-ну Волинської обл. Фото 14. 06. 2012 р. О. Болюка (публікується вперше).

Іл. 3. Фрагмент іконостасу церкви Св. Георгія Побідоносця 1761 р. с. Кутрів Горохівського р-ну Волинської обл. Фото 15.06.2012 р. О. Болюка (публікується вперше).

Іл. 4. Пределла (цоколь) «Юрій Змієборець» XIX ст. бічного вітваря, присвяченого тепер іконі початку XX ст. «Св. Варвара в темниці» у церкві Св. Георгія Побідоносця 1761 р. с. Кутрів Горохівського р-ну Волинської обл. Фото 15. 06. 2012 р. О. Болюка (публікується вперше).

Іл. 5. Ікона «Архистратиг Михаїл» останньої чверті XVIII ст.у церкві Св. Георгія Побідоносця 1761 р. с. Кутрів Горохівського р-ну Волинської обл. Фото 15. 06. 2012 р. О. Болюка (публікується вперше).

Іл. 6. Процесійна ікона «Свм. Георгій» – «Непорочне зачаття» останньої третини – кінця XIX ст. у церкві Св. Георгія Побідоносця 1761 р. с. Кутрів Горохівського р-ну Волинської обл. Фото 15. 06. 2012 р. О. Болюка (публікується вперше).

Іл. 7. Процесійна ікона «Богородиця Непорочне Зачаття»–«Новозавітня Трійця» останньої третини XIX ст. у церкві Покрови 1880 р. с. Перемиль Горохівського р-ну Волинської обл. Фото 15.06.2012 р. О. Болюка (публікується вперше).

Іл.8. Процесійна ікона «Богородиця Непорочне Зачаття»–«Новозавітня Трійця» останньої третини XIX ст. у церкві Покрови 1880 р. с. Перемиль Горохівського р-ну Волинської обл. Фото 15. 06. 2012 р. О.Болюка (публікується вперше).

1. В експедиційних дослідженнях брали участь працівники відділу народного мистецтва Інституту народознавства НАН України: Никорак О. І., Шпак О. Д., Федорчук О. С., Герій О. О., Мотиль Р. Я., Козакевич О. Р., Болюк О. М. (керівник) та водій мікроавтобуса Романів В. Т.

2. Про специфіку роботи експедиторів відділу народного мистецтва Інституту народознавства детальніше див.: Болюк О. Мистецтвознавчі студії сницарства: методика дослідження та атрибуція пам'яток у польових умовах (експедиція 2011 р.) / Олег Болюк // Апологет. – 2012. – №32–33: Матеріали міжнародної наукової конференції, м. Львів, 23–24 листопада 2012 р.: Християнська сакральна традиція: віра, духовність, мистецтво. – С. 161–167.

3. Храми Волині: Фотозбірник / Упоряд. Леонід Бабич. – Луцьк: Вісник і Ко, 2002. – 154 с.

4. Василевська С. 250 років від часу спорудження Георгіївської церкви в с. Кутрів Горохівського району Волинської області (1761) / С. Василевська // Календар знаменних і пам'ятних дат Волині на 2011 рік. – Луцьк, 2010. – С. 172.

5. Карпюк Л. Ікони Святого Юрія Змієборця XVI–XVIII століть з колекції ВКМ // Людмила Карпюк // Джерело:http://istvolyn.info/index.php?searchword=%D0%9A%D1%83%D1%82%D1%80%D1%96%D0%B2&ordering=newest&searchphrase=any&limit=0&option=com_search

6. Взагалі яворівська різьба була розроблена в 1955–1956 рр. та впроваджена у навчальний процес на основі місцевого триколірного розпису знаним майстром-різьбярем Йосипом Петровичем Станьком у Яворівській школі художніх ремесел (Львівщина), яка згодом перебазувалась до смт Івано-Франкове (колишній Янів).

7. Драган М. Українська декоративна різьба XVI–XVIII вв. / Михайло Дмитрович Драган. – К.: Наукова думка, 1970. – 204 с.

УПРАВЛІННЯ КУЛЬТУРИ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛДЕРЖАДМІНІСТРАЦІЇ
ВОЛИНСЬКИЙ КРАЄЗНАВЧИЙ МУЗЕЙ
МУЗЕЙ ВОЛИНСЬКОЇ ІКОНИ

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

**ВОЛИНСЬКА ІКОНА:
дослідження та реставрація**

НАУКОВИЙ ЗБІРНИК

Випуск 20

**Матеріали XX міжнародної наукової конференції
м. Луцьк,
27-28 серпня 2013 року**

Видано в авторській редакції.

*Відповідальність за достовірність фактів, цитат, власних імен,
географічних назв та інших відомостей несуть автори публікацій.*

Технічний редактор: Вікторія Сікачова

Оригінал-макет виготовлений: Вікторія Сікачова

Підписано до друку 20.08.2013 р. Здано на виробництво 23.08.2013 р.
Формат 60x84 1/8. Гарнітура Minion Pro.
Папір офсетний. Офсетний друк. Ум. друк. арк.38,13. Обл.-вид.арк.39,56.
Наклад 100.
Ціна вільна. Замовне.

ДП «Волинські старожитності»
43010, м. Луцьк, вул. Глушець, 22, тел. (0332) 286281.

Свідоцтво державного комітету телебачення
і радіомовлення України ДК № 3864 від 19.08.2010 р.

В – 67 Волинська ікона: дослідження та реставрація. Науковий збірник. Випуск 20. Матеріали XX міжнародної наукової конференції, м. Луцьк, 27-28 серпня 2013 року. – Луцьк: ДП «Волинські старожитності», 2013. – 327с., іл.

Науковий збірник містить матеріали, приуроченої до 20-річчя Музею волинської ікони, XX міжнародної наукової конференції „Волинська ікона: дослідження та реставрація”, яка відбулася 27 – 28 серпня 2013 року в м. Луцьку.

До збірника включені доповіді та повідомлення з дослідження та реставрації іконопису, вивчення пам'яток сакрального мистецтва Волині.

Видання розраховане на вчених, мистецтвознавців, музейних працівників, реставраторів, усіх, хто цікавиться мистецькою культурою України.

УДК 7.04(477.82): 246.5
ББК 85.143 (4 УКР-4 ВОЛ)+86.3
В-67